

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponentky práce

Autor práce: Dominik Plešr

Název práce: Kyberšikana na základních školách

Autor posudku: Magdalena Mouralová

Dominik Plešr se ve své diplomové práci zaměřil na problematiku kyberšikany na základních školách. Jedná se o aktuální fenomén, který je v kontextu vzdělávací politiky málo probádaný. Proto si autor klade za cíl 1) explorační tohoto fenoménu, 2) evidenci praktických zkušeností a 3) deskripci a explanaci současné situace (str. 4). K naplnění cílů má autorovi pomoci především desk research a dále několik expertních rozhovorů (údaj o přesném počtu jsem nebyla schopna z práce získat). Původně měl autor v plánu využít ještě případové studie škol, které se zvládly s kyberšikanou úspěšně vypořádat. Narazil však na neochotu ke spolupráci a svého plánu se musel vzdát.

Odhlédnou-li od nezvyklé formulace druhého **cíle**, jehož obsah nejsem schopna odlišit od ostatních (nezdá se mi, že by se na práci cokoliv změnilo, kdyby se tento cíl vyškrtl), jsou zvolené cíle legitimní a adekvátní diplomové práci a neprobádanému tématu. Bohužel však cíle nejsou v práci zcela naplněny, dočkáme se základního zmapování a popisu, ale v práci není ani náznak vysvětlení, což koresponduje se zvoleným metodickým přístupem i skutečností, že daný cíl nepokrývá žádná výzkumná otázka. V realu je tak explanace nahrazena návrhem politických opatření, které autor sice také zmiňuje už v souvislosti s cíli, nikoliv však jako cíl samostatný, ale jako součást oné deskripce a explanace (je možné, že jen nerozumí slovům, která používá?).

Hlavním obsahem práce je tedy konceptualizace a rozbor fenoménu kyberšikany na základě teoretické literatury, výsledků cizích výzkumných šetření a okrajově i rozhovorů s experty. Takový záběr neslibuje velký **přínos práce** a bohužel naplnění ještě zaostává za příslibem, takže přidaná hodnota práce je velmi malá (i když snaha o ni je, autor např. vytváří vlastní schémata, snaží se shrnout a syntetizovat poznatky, výsledná prezentace však dle mého názoru nic moc nového a zajímavého nepřináší).

Základní **struktura** práce odpovídá očekáváním, ale ne u všech částí je zcela jasné, proč jsou umístěny zrovna tam, kde jsou, a co má být jejich poselstvím. Autor neodděluje obecné teoretické úvahy o (kyber)šikaně, empirickou evidenci ze zahraničí a z ČR a vlastní hodnocení situace. Strukturace se odvíjí spíše od použitých prostředků než od věcné podstaty a poselství. Srozumitelnosti pak neprospívají ani relativně obecně názvy subkapitol, které se v práci opakují.

Rovněž v **propracování a aplikaci teoretických východisek** lze najít značné rezervy. Autor pracuje s teoretickou literaturou, teorie však mají v práci především ornamentální roli a nepomáhají autorovi uchopit nebo vysvětlit fenomén. Možná je to i proto, že jsou využity přístupy již hodně staré (sociální patologie). Ve vysvětlování není autor příliš přesvědčivý, na mnoha místech nerozumím, co chtěl říci, a mám podezření, že tomu leckdy nerozumí ani on sám. O tom svědčí např. to, jak bez zábran míchá přístupy pozitivistické a konstruktivistické,

aniž by jakkoliv reflektoval rozdíly v jejich základech. V práci pak zcela chybí veřejněpolitické teoretické uchopení nebo zarámování.

Nedostatečná je pak prezentace **metodologického uchopení**. Autor sice stručně představuje některé použité metody (desk research, expertní rozhovor), ale uvádí především obecné charakteristiky přístupů, nevysvětluje jejich volbu a vlastní aplikace je popsána jen útržkovitě. Např. se tak dozvíme, které experty autor oslovil v prvním kole, ale již ne, s kým opravdu byl rozhovor veden a kolik rozhovorů bylo provedeno. Vlastní výzkumné snažení autora končí u provedení rozhovorů, tyto nejsou nijak analyzovány, ale informace z nich jsou používány bez jakýchkoliv úprav v dlouhých citacích, které autor nedoprovází ani kritickým komentářem či jinou reflexí. V textu je naznačeno, že autor nemohl realizovat svůj původní záměr, nepřesvědčil mě však, že vyčerpал všechny možnosti získání slušného empirického materiálu, že se pokoušel o hledání nějakých náhradních řešení či pod (např. hlubší analýza sekundárních dat z již realizovaných výzkumných šetření, lepší využití expertních dat, zkoumání dokumentů škol – minimálních preventivních programů). I v kontextu zmíněných problémů je zarážející, že v práci zcela chybí diskuse omezení zvolených metod a dat. Práce tedy neobsahuje de facto žádný veřejněpolitický výzkum, ale autor nepoužívá ani žádný systematický postupy při navrhování politických opatření.

I z hlediska **věcné správnosti a přesvědčivosti argumentace** bohužel práce zcela neodpovídá nárokům kladeným na diplomové práce. Autor problematiku poctivě studoval a dal dohromady množství informací, které však nedokáže jasně prezentovat. Často vrší údaje za sebe, aniž by je komentoval (např. údaje o prevalenci roční šikany na str. 21, kde je uvedeno několik velmi různorodých čísel, aniž by tato různost byla jakkoliv reflektována). Řada argumentů je nejasných, nepřesných (např. i případy šikany se řeší za pomoci policie a mohou mít i trestněprávní dohru, a to i v případě, že jsou agresori nezletilí, dětem tak rozhodně není k dispozici jen pedagog, jak autor tvrdí na str. 20). Některé používané koncepty nejsou řádně vysvětleny (např. prevalence roční šikany, pasivní a aktivní šikana), zvolený slovník není vždy přesný (lokace šikany), některé závěry nejsou podloženy a u autorova hodnocení není jasné, o jaká kritéria se opírá (namátkou: Proč je výskyt kyberšikany malý – str. 32? Proč hradecký program nemá konkurenci – str. 60?). To se týká i prezentovaných návrhů politických opatření, u nichž není vůbec jasné, jak k nim autor došel, proč zvolil zrovna taková a v čem by měla být užitečnější než cokoli jiného. Na řadě míst je slabá argumentační linka, některé pasáže jsou jen mozaikou citací bez autorského komentáře (str. 25, 70–78).

Autor pracuje s adekvátním množstvím odborných **zdrojů** včetně anglických, různé části práce jsou však v tomto aspektu nevyrovnané a v některých pasážích zdroje zcela chybí (např. v kapitole 3.3.6 „Kyberšikana skrze teorii morálního vývoje Lawrence Kohlberga a teorii vnitřního konfliktu skupiny Turnera a Tujfala“ není využit jediný zdroj, ačkoli přímo v názvu jsou jmenováni konkrétní autoři). V práci je poměrně hojně užíváno sekundárních citací, což by se na úrovni diplomové práce mělo dít již jen výjimečně.

Stylistická a formální úroveň práce neodpovídá nárokům kladeným na diplomové práce. V práci jsou desítky chyb v interpunkci, objevují se chybné větné vazby a neúplné věty (str. 3, 6, 12, 16, 31, 33 ad.) i hrubé gramatické chyby („z Masarykovi univerzity“ – str. 8). Velké rezervy jsou rovněž v úpravě a typografii – v celé práci je zcela nahodilé užívání spojovníku a pomlčky, na několika místech jsou nesmyslné zalomeny řádky (str. 25, 31, 84 ad.), opakovaně je nadužíváno zvýrazňování bez jasného smyslu a pravidel (str. 11, 25, 28, 29, 42, 60), jinde naopak typografické odlišení chybí (anglické výrazy v české textu na str. 28). Objevuje se nadpis slitý s textem (str. 49, 50), tabulka bez názvu a zdroje (str. 39), nesprávný je rovněž

formát časových údajů či výskyt zdvojené závorčky. Zdroje nejsou vždy uváděny zcela korektně (např. odkazování na paragrafy bez uvedení zákona na str. 20, 27, přímé citace bez uvedení přesného zdroje a místa na str. 42), formát zdrojů není jednotný, objevují se anglické citace bez překladů (str. 24), nezavedené zkratky (OBPP – str. 60). Řada vět a spojení je škrobených, autor volí náročný slovník, který ale leckdy nemá opodstatnění. Autor tak vyniká v tom, jak jednoduché věci vyjádřit velmi složitě. To však nijak nezvyšuje odbornost textu, jak se někteří studenti mylně domnívají, ale rozhodně to snižuje jeho srozumitelnost. Bohužel někdy volí i slova vyloženě špatná (např. potencionál místo potenciálu), objevují se tautologické formulace (str. 67). Pro ilustraci stylistické a formální úrovně práce vybírám krátkou citaci: „*Jak bylo prokázáno sekundárními daty v průběhu deskresearch kyberšikana je svázána svědkem, který je jedním z faktorů, který zvyšuje potencionál jejího vzniku. Toto období je vymezeno 4. až 5. Třídou. Právě tady teorie morálního vývoje, je zde platnou, neboť kyberšikana je v tomto pojetí výslednicí, chování jednotlivce, kdy zkouší budování vlastní identity – identit, zkoušení asertivity, hry s pravdou demagogií a lží.*“ (str. 33) Bohužel podobných vět, v nichž chybí slova, čárky a části myšlenek je práce plná.

Předložená práce bohužel trpí nedostatky snad ve všech posuzovaných aspektech a je dle mého názoru na hraně přijatelnosti. Práci by velmi prospělo dotažení a dočištění, na druhou stranu v ní je patrné vložené úsilí a není vyložené odbytá či zcela nesmyslná (a proto nenavrhují jednoznačné nepřijetí). Autor mě však zcela nepřesvědčil, že ovládá základní kompetence, které má diplomová práce prověřovat: především napsat srozumitelný, ucelený a kultivovaný akademický text, ale též formulovat zajímavé a splnitelné cíle a navrhnout a zrealizovat výzkum směřující k jejich naplnění či najít vhodnou teoretickou oporu pro pochopení zkoumaného jevu či rozlišit obecné od konkrétního. Nicméně třeba se mu podaří prokázat jejich zvládnutí při samotné obhajobě, pomůckou mu mohou být následující otázky:

1. Jaký má Vaše práce přínos pro veřejnou politiku jako vědní disciplínu či společenskou praxi?
2. Jaké teoretické koncepty Vám pomohly uchopit a vysvětlit fenomén kyberšikany? Daly by se použít i jiné?
3. Zamyslete se nad možnostmi zkoumání fenoménu kyberšikany. Proč selhal Váš původní záměr? Dalo se problémům nějak předejít? Zvažoval jste nějaké další možnosti, jak problém zkoumat? Proč jste je případně zavrhnul?
4. Jak jste došel k formulovaným návrhům politik?

22. 1. 2018

Magdalena Mouralová